

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

ДОПУСТИТИ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

_____ Тетяна КОСОВА

«___» червня 2024 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
(ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА)**

**ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ
ОС «БАКАЛАВР»**

Тема: «Облік і аудит основних засобів підприємства»

Виконав(ла): Назарій ГЕРАСИМЧУК

Керівник: к.е.н., доцент Інна АФАНАС'ЄВА

Консультанти з окремих розділів пояснювальної записки:

перший розділ - к.е.н., доцент Інна АФАНАС'ЄВА

другий розділ - к.е.н., доцент Інна АФАНАС'ЄВА

Нормоконтролер: старший викладач Наталія ЗАДЕРАКА

Київ 2024

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет економіки та бізнес-адміністрування
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування
Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Освітньо-професійна програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ
завідувач кафедри
_____ Тетяна КОСОВА
«13» травня 2024 р.

З А В Д А Н Н Я

на виконання кваліфікаційної роботи
здобувача вищої освіти ГЕРАСИМЧУКА Назарія Юрійовича
(прізвище, ім'я у родовому відмінку)

1. Тема кваліфікаційної роботи «Облік і аудит основних засобів підприємства» затверджена наказом ректора від .04.2024 № /ст.
2. Термін виконання роботи: з 13.05.2024 до 16.06.2024.
3. Вихідні дані до роботи: нормативно-правова база, дані Державної служби статистики України, дані обліково-інформаційної системи підприємства, фінансова, податкова, статистична звітність підприємства.
4. Зміст пояснювальної записки:

ВСТУП**РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА**

- 1.1. Сутність основних засобів в системі обліку та аудиту
- 1.2. Нормативно-правове регулювання обліку та аудиту основних засобів підприємства
- 1.3. Організація і задачі обліку та аудиту основних засобів підприємства

Висновки до розділу 1

РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ТА АУДИТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА

- 2.1. Документальне оформлення операцій з основними засобами та облікові процедури суб'єкта господарювання
- 2.2. Відображення основних засобів у фінансовій та податковій звітності
- 2.3. Аудит основних засобів та напрями удосконалення обліково-інформаційної системи підприємства

Висновки до розділу 2

ВИСНОВКИ**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**

5. Перелік обов'язкового графічного (ілюстративного) матеріалу:

ЛИСТ 1. Сутність основних засобів в системі обліку та аудиту. ЛИСТ 2. Нормативно-правове регулювання обліку та аудиту основних засобів підприємства. ЛИСТ 3. Організація і задачі обліку та аудиту основних засобів підприємства. ЛИСТ 4. Документальне оформлення операцій з основними засобами та облікові процедури суб'єкта господарювання. ЛИСТ. 5. Відображення основних засобів у фінансовій та податковій звітності. ЛИСТ. 6. Аудит основних засобів та напрями удосконалення обліково-інформаційної системи підприємства.

6. Календарний план-графік

№ пор.	Завдання	Термін виконання	Відмітка про виконання
1	Написання першого розділу кваліфікаційної роботи та надання його керівнику	13.05.2024 – 21.05.2024	
2	Написання та оформлення матеріалів другого розділу кваліфікаційної роботи і надання його керівнику	22.05.2024 – 31.05.2024	
3	1. Узгодження кваліфікаційної роботи з науковим керівником. 2. Проходження нормоконтролю та перевірку на академічну доброчесність. 3. Отримання рецензії та відгуку на кваліфікаційну роботу. 4. Підготовка виступу.	01.06.2024 – 04.06.2024	
4	1. Переплетення кваліфікаційної роботи, підготовка презентації та доповіді 2. Подання кваліфікаційної роботи та супровідних документів секретарю ДЕК	05.06.2024 06.06.2024	

7. Консультанти з окремих розділів

РОЗДІЛ	КОНСУЛЬТАНТ (посада, прізвище, ім'я, по батькові)	ПІДПИС, ДАТА	
		ЗАВДАННЯ ВИДАВ	ЗАВДАННЯ ПРИЙНЯВ
РОЗДІЛ 1	к.е.н., доцент Інна АФАНАС'ЄВА		
РОЗДІЛ 2	к.е.н., доцент Інна АФАНАС'ЄВА		

8. Дата видачі завдання: «13» травня 2024 р.

Керівник кваліфікаційної роботи _____ Інна АФАНАС'ЄВА
(підпис керівника)

Завдання прийняв до виконання _____ Назарій Герасимчук
(підпис здобувача)

РЕФЕРАТ

Пояснювальна записка кваліфікаційної роботи «Облік і аудит витрат підприємства»: 61 с., 10 рис., 10 табл., 48 джерел.

Мета кваліфікаційної роботи-дослідження теоретичних та практичних аспектів обліку та аудиту основних засобів суб'єкта державного сектору.

Об'єкт дослідження - процес бухгалтерського обліку та аудиту основних засобів суб'єкта державного сектору.

Предмет дослідження - сукупність теоретичних, методичних та практичних основ обліку та аудиту основних засобів Словечанської сільської ради.

Методи дослідження. Під час виконання кваліфікаційної роботи для досягнення поставленої мети та виконання завдань було застосовано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: морфологічного аналізу (під час дослідження сутності поняття «основні засоби» (п.1.1); логічного узагальнення: здійснення класифікації основних засобів (п.1.1), визначення завдань обліку та аудиту основних засобів установи (п.1.3), оцінки особливостей проведення аудиту основних засобів у суб'єкта державного сектору (2.3); аналізу та синтезу: визначення основних категорій, особливостей нормативно-правового регулювання, відображення інформації про основні засоби у звітності установи (п.1.2, 2.1, 2.2); метод структурного аналізу, аналітичної перевірки: для визначення процедур та інструментів аудиторської перевірки основних засобів установи (п.2.3).

ОБЛІК, АУДИТ, ОСНОВНІ ЗАСОБИ, СУБ'ЄКТ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ, ФІНАНСОВА ЗВІТНІСТЬ, ВНУТРІШНІЙ АУДИТ.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ДКСУ - Державна казначейська служба України

КЕКВ - коди економічної класифікації видатків

МСВА – міжнародні стандарти внутрішнього аудиту

НП(С)БОДС –

НСВА – національні стандарти внутрішнього аудиту

ЗМІСТ

ВСТУП.....	7
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ПІДПРИЄМСТВА.....	7
1.1. Сутність основних засобів в системі обліку та аудиту.....	10
1.2. Нормативно-правове регулювання обліку та аудиту основних засобів установи.....	17
1.3. Організація і задачі обліку та аудиту основних засобів суб'єкта бюджетного сектору.....	20
Висновки до розділу 1.....	26
РОЗДІЛ 2. ОБЛІК ТА АУДИТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ СЛОВЕЧАНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ.....	28
2.1. Документальне оформлення операцій з основними засобами та облікові процедури суб'єкта державного сектора.....	28
2.2. Відображення основних засобів у фінансовій та податковій звітності.....	38
2.3. Аудит основних засобів та напрями удосконалення обліково-інформаційної системи установи.....	40
Висновки до розділу 2.....	46
ВИСНОВКИ.....	49
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	55
ДОДАТКИ.....	62

ВСТУП

Актуальність дослідження. Сучасний стан економічних відносин у період невизначеності, дефіциту коштів державного бюджету потребує впровадження ефективних заходів щодо управління ресурсами суб'єктів державного сектору, значну роль у складі яких відіграють основні засоби. Основні засоби слугують основою забезпечення матеріально-технічної бази установ, інструментом прискорення темпів науково-технічного прогресу та продуктивності праці. Ефективне використання основних засобів залежить від тих підсистем управління, які надають їй своєчасну, достовірну та повну інформацію про рух зазначених необоротних активів. Така інформація накопичується та формується завдяки обліковій системі та усім формам фінансово-господарського контролю, до якого відноситься аудит. Тому суб'єкти державного сектору мають приділяти значну увагу використанню основних засобів та удосконалювати обліково-контрольне забезпечення процесу прийняття ефективних управлінських рішень щодо використання необоротних ресурсів. Зазначене підтверджує своєчасність та актуальність обраної теми дослідження.

Проблеми обліку та аудиту основних засобів суб'єктів державного сектору розглянуті у публікаціях наступних вітчизняних науковців: Андрієнко О., Богданюк О., Болюха М., Гамова О., Козачок І., Канєва Т., Кіндратської Л., Кравченко О., Свірка С., Федоренко С., Янчук Г., Яцко М. та інших.

Значний внесок у розвиток теоретичних та методичних підходів щодо обліку та аудиту основних засобів здійснено значною кількістю науковців, серед яких варто зазначити напрацювання: Бутинця Ф., Голова С., Дем'яненка М., Завгороднього В., Кірейцева Г., Мниха Є., Нападовської Л., Огійчука Н., Палія В., Сопко В., Пушкаря М. та інших. Незважаючи на значну кількість напрацювань вчених-економістів деякі питання обліку та аудиту основних

засобів суб'єкта державного сектору в умовах кризи та можливостей інформаційних технологій залишаються невирішеними.

Мета кваліфікаційної роботи-дослідження теоретичних та практичних аспектів обліку та аудиту основних засобів суб'єкта державного сектору.

Для досягнення поставленої мети було сформовано та вирішено наступні завдання:

- розглянуто сутність основних засобів в системі обліку та аудиту суб'єкта державного сектору;
- визначено особливості нормативно-правового регулювання обліку та аудиту основних засобів установи;
- досліджено питання організації і задачі обліку та аудиту основних засобів суб'єкта державного сектору;
- розглянуто особливості документального оформлення операцій з основними засобами та облікові процедури Словечанської сільської ради;
- розглянуто порядок відображення інформації про основні засоби у фінансовій та податковій звітності установи;
- визначено особливості аудиту основних засобів та напрями удосконалення обліково-інформаційної системи Словечанської сільської ради.

Об'єкт дослідження - процес бухгалтерського обліку та аудиту основних засобів суб'єкта державного сектору.

Предмет дослідження - сукупність теоретичних, методичних та практичних основ обліку та аудиту основних засобів Словечанської сільської ради.

Методи дослідження. Під час виконання кваліфікаційної роботи для досягнення поставленої мети та виконання завдань було застосовано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження: морфологічного аналізу (під час дослідження сутності поняття «основні засоби» (п.1.1); логічного узагальнення: здійснення класифікації основних засобів (п.1.1), визначення завдань обліку та аудиту основних засобів установи (п.1.3), оцінки особливостей проведення аудиту основних засобів у суб'єкта державного

сектору (2.3); аналізу та синтезу: визначення основних категорій, особливостей нормативно-правового регулювання, відображення інформації про основні засоби у звітності установи (пп.1.2, 2.1, 2.2); метод структурного аналізу, аналітичної перевірки: для визначення процедур та інструментів аудиторської перевірки основних засобів установи (п.2.3).

Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативні акти, що регулюють облік і аудит в державному секторі, НП(С)БОДС, публікації вітчизняних вчених-економістів, матеріали міжнародних науково-практичних конференцій, дисертації, інтернет-ресурси, звітність Словечанської сільської ради, акти попередніх перевірок.

Практичне значення одержаних результатів. Результати кваліфікаційної роботи щодо удосконалення обліку та аудиту основних засобів суб'єкта державного сектору рекомендовано до впроваджені в практику Словечанської сільської ради.

Структура, зміст та обсяг випускної роботи. Кваліфікаційна робота складається із вступу, двох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків, які викладено на 61 сторінці друкованого тексту, у тому числі 10 таблиць, 10 рисунків. Список використаних літературних джерел налічує 48 найменувань, які подано на 6 сторінках.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРИКЛАДНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ТА АУДИТУ

ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ УСТАНОВИ

1.1. Сутність основних засобів в системі обліку та аудиту

В сучасних умовах воєнного стану та одночасної інтеграції нашої держави до Європейського Союзу нормальне функціонування суб'єкта господарювання та забезпечення різних груп користувачів достовірною інформацією набуває надзвичайної важливості. Тому надзвичайно важливо сприяти гармонізації обліку та аудиту основних засобів суб'єктів державного сектору, вирішувати проблеми реформування обліку, особливо у державному секторі відповідно до стратегії модернізації бухгалтерського обліку в державному секторі.

Важливою умовою здійснення господарської діяльності суб'єктом господарювання являється наявність основних засобів, володіння якими вимагає постійного контролю за ефективністю їх використання. Основні засоби впливають на розмір витрат суб'єкта господарювання та відповідно на фінансові результати загалом. Зважаючи на важливість основних засобів науковці приділяють значну увагу цьому об'єкту у частині обліку їх зносу, тривалості використання, поліпшення їх стану.

Значна увага до проблеми обліку та аудиту основних засобів установи обумовлена змінами у методології обліку основних засобів через прийняття НП(С)БО, які адаптовані до МСФЗ та НП(С)БО. З прийняттям зазначених стандартів для суб'єктів державного сектору постало ряд наступних питань:

- вибору індивідуального підходу до відображення в бухгалтерському обліку основних засобів з урахуванням особливостей їх діяльності.
- необхідності гармонізації теоретичних досліджень та практики ведення обліку основних засобів суб'єктом державного сектору;

- забезпечення якісного обліку основних засобів через ефективне використання бюджетних асигнувань;
- удосконалення обліку основних засобів у бюджетній сфері щодо питань амортизації, поліпшення об'єктів основних засобів та встановлення їх первісної вартості;
- оцінка джерел фінансування об'єктів основних засобів, своєчасності їх поліпшення або оновлення;
- контроль державними органами за станом основних засобів[1].

В Україні адміністративно-територіальною одиницею являється компактна частина єдиної території держави, яка є просторовою основою для організації та діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Національні адміністративно-територіальні одиниці мають чотирьох рівневу структуру (рис. 1.1).

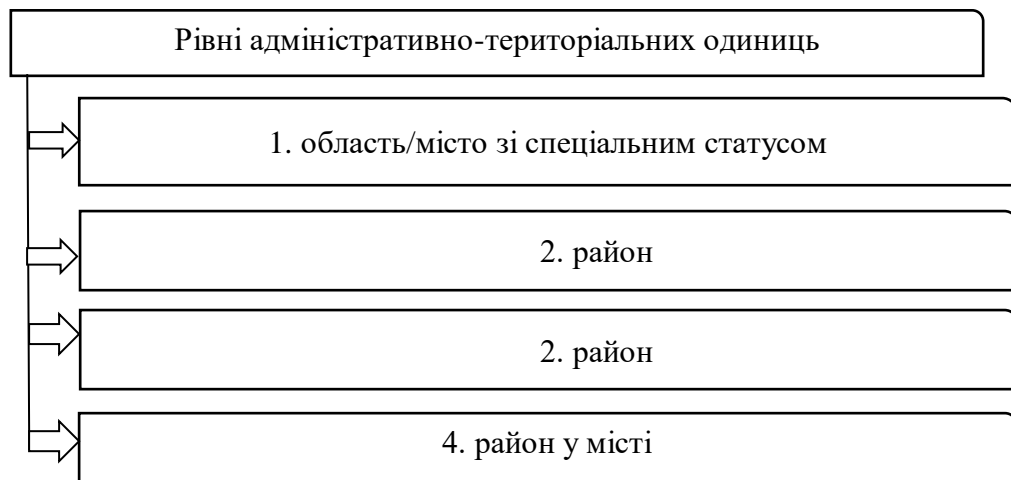

Рис. 1.1. Основні завдання обліку

Джерело: складено автором

Словечанська сільська рада має у підпорядкуванні декілька населених пунктів, що має певний вплив на організацію та ведення бухгалтерського обліку. Зокрема, географічне розташування структурних підрозділів викликає необхідність посилення контролю за використанням основних засобів. У підпорядкуванні Словечанської сільської ради знаходяться село Антоновичі, село Дуби, село Задорожок, село Тхорин. Організаційна структура Словечанської сільської ради представлена на рис. 1.2.

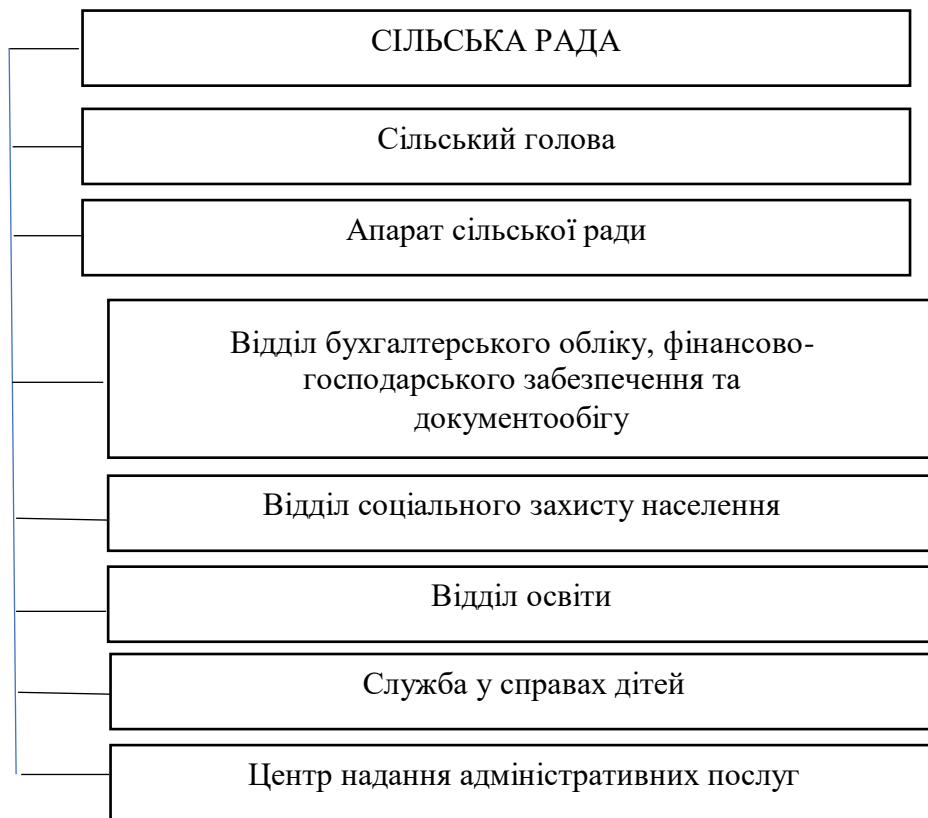

Рис. 1.2. Організаційна структура сільської ради

Джерело: складено автором

Відповідно до Методичних рекомендацій одиницею обліку основних засобів для державного сектору аналогічно положенням НП(С)БО є об'єкт основних засобів, а саме:

-закінчений пристрій з усіма пристосуваннями та приладдям до ОЗ; конструктивно відокремлений предмет, що має певні самостійні функції;

- конструктивно відокремлений предмет, що використовується для самостійного виконання певних функцій;

- відокремлений конструктивно з'єднаних предметів одного комплексу, що мають приладдя, пристосування, та єдиний фундамент. Комплекс виконує роботу при наявності усіх елементів, кожний з яких виконує свою функцію;

- інший активі, який відповідає критеріям визначення об'єкта основних засобів, або частина активу за умов наявності контролю суб'єктом державного сектору[2].

Важливою умовою правильно організованого обліку для цілей аналізу та планування є класифікація основних засобів. Загальновизнаними напрямками класифікації основних засобів є:

- функціональне призначення;
- використання;
- ознака належності;
- галузева приналежність[3].

Основні підходи до класифікації основних засобів суб'єктів державного сектору надається у табл. 1.1.

Таблиця 1.1

Підходи до класифікації основних засобівустанови

№ з/п	Напрями	Класифікаційні групи
1	За галузевою належністю	Основні засоби закладів охорони здоров'я; - основні засоби закладів освіти; - основні засоби закладів науки; - основні засоби закладів культури; - основні засоби закладів фізичної культури і спорту; - основні заклади органів законодавчої влади; - основні заклади органів внутрішнього правопорядку; - основні заклади органів контролю; - основні заклади органів національної безпеки; - основні заклади органів військових формувань
2	За участю у виробничому процесі	- виробничі; - невиробничі
3	За приналежністю установі	- власні основні засоби; - орендовані основні засоби
4	За функціями	- активні; - неактивні
5	Залежно від стану використання	- діючі; - основні засоби, що перебувають у запасі або на консервації; - недіючі; - непридатні
6	За технічними характеристиками	- основні засоби; - інші необоротні матеріальні активи включають

Джерело: складено автором

За функціональним призначенням виділяють виробничі та невиробничі основні засоби, що дозволяє правильно віднести знос таких необоротних активів до певних витрат.

У процесі використання ідентифікують діючі та недіючі основні засоби. Суб'єкти господарювання можуть використовувати як власні об'єкти основних засобів так і орендовані, тимчасове використання яких оформлюється відповідним документом та призводить до виникнення додаткових витрат.

Визначення поняття «основні засоби» у нормативно-правових документах та економічній літературі подано у табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Визначення поняття «основні засоби» у нормативних документах та економічній літературі

№ з/п	Нормативно-правовий документ	Визначення
1	2	3
1	Податковий Кодекс України [4]	Основні засоби відносяться до матеріальних активів, включають у тому числі запаси корисних копалин ділянок надр (крім вартості землі, незавершених капітальних інвестицій, автомобільних доріг загального користування, бібліотечних і архівних фондів тощо), які використовуються у господарській діяльності платника податку, вартість яких поступово зменшується через фізичний або моральний знос. Строк корисного використання таких активів перевищує один рік або операційний цикл у випадку, якщо він перевищує один рік
2	Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби» [5]	Матеріальні активи, які суб'єкт державного сектору використовує у виробництві або при постачанні товарів, виконанні робіт та наданні послуг, для задоволення потреб установи, а також для надання в оренду іншим особам. Термін використання таких матеріальних активів перевищує один рік
3	Положення з бухгалтерського обліку необоротних активів бюджетних установ [6]	Матеріальні активи, які суб'єкт державного сектору використовує у виробництві або при постачанні товарів, виконанні робіт та наданні послуг, для задоволення потреб установи, а також для надання в оренду іншим особам
4	Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку у державному секторі 17 «Основні засоби» [7]	Матеріальні об'єкти, які утримують для виробництва, постачання товарів; для надання в оренду; адміністративних цілей; очікують утримувати протягом періоду, який перевищує один рік

Закінчення табл. 1.2

1	2	3
5	Атамас П.Й. [8]	Матеріальні цінності, вартість яких поступово зменшується через фізичний та моральний знос. Строк використання таких активів у діяльності суб'єкта державного сектору перевищує один рік
6	Джога Р.Т., Сінельник Л.М., Дунаєва М.В. [9]	Необоротні активи, які мають матеріальну форму, вартість яких становить понад 500 грн
7	Шара Є.Ю. [10]	Основні засоби – це матеріальні активи, які використовуються установою багаторазово і безперервно в процесі виконання основних функцій, надання послуг, очікуваний строк корисного використання яких більше одного року і вартість яких без податку на додану вартість та інших платежів перевищує 1000 гривень за одиницю (комплект)
8	Верига Ю.А., Гладких Т.В., Артюх О.В., Кулявець Н.О., Мілька А.І. [11]	Необоротні активи, що мають матеріальну форму, вартість яких становить понад 1000 грн (без ПДВ) за одиницю без суми податку на додану вартість

Джерело: складено автором

Зазначені суми розмежування на теперішній час не актуальні через внесення змін у нормативні документи. Зокрема встановлений поріг віднесення об'єкта до основних засобів становить 20000 грн. Визначення основних засобів надається у нормативних документах національного та міжнародного рівнях. Методологічні основи бухгалтерського основних засобів на національному рівні містить НП(С)БОДС 121, на міжнародному рівня базою формування результатів операцій з основними засобами слугує Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку у державному секторі 17 «Основні засоби».

Проведений аналіз визначення поняття «основні засоби» та критерії визнання активів свідчить про встановлення вартісного критерію, який за останні роки значно збільшився. Щодо об'єкта основних засобів, то він при використанні визнається активом за умов існування ймовірності отримання суб'єктом державного сектору майбутніх економічних вигід та має потенціал корисності для суспільства. За таких умов вартість основних засобів може бути визначена [12].

Класифікація основних засобів суб'єкта державного сектору за Методичними рекомендаціями подана на рис. 1.3.

Рис. 1.3. Класифікація основних засобів установи

Джерело: [13], [17]

Ватро зазначити, що відносно місця зберігання основні засоби виділяють основні засоби, що знаходяться на відповідальному зберіганні у матеріально відповідальної особи.

У процесі обліку основних засобів питання їх оцінки займає основне місце. За НП(С)БОДС 121 основні засоби суб'єктів державного сектору оцінюють за наступними видами оцінок:

- первісна вартість (історична або фактична вартість у формі грошових коштів або справедлива вартість активів, сплачених або витрачених на придбання активів);
- переоцінена вартість (вартість основних засобів після їх уцінки або дооцінки);
- справедлива вартість (сума можливого продажу активу або оплати зобов'язань);
- чиста вартість реалізації необоротних активів (різниця між справедливою вартістю активу та очікуваних витрат на його реалізацію)[15].

1.2. Нормативно-правове регулювання обліку та аудиту основних засобів установи

Дослідження нормативного регулювання обліку та аудиту основних засобів установи являється важливим питанням через динамічність чинних нормативних актів, їх ієрархію та взаємозв'язок. Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність суб'єктів господарювання, організацію обліку та аудиту, можна згрупувати у наступні рівні:

1. Законодавчий рівень (Конституція України, Цивільний кодекс України, Господарський кодекс України, Податковий кодекс України, Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»). Законодавчі акти даного рівня мають найбільшу силу та регулюють питання діяльності та окремих її сфер усіх суб'єктів.

2. Нормативні акти (національні положення бухгалтерського обліку, що

регламентують питання обліку окремих операцій та об'єктів, порядок складання окремих форм фінансової звітності).

3. Методичний рівень (методичні рекомендації з обліку окремих об'єктів, методичні рекомендації із формування та застосування регістрів бухгалтерського обліку, Інструкція про застосування плану рахунків, Інструкція щодо проведення інвентаризації активів). Зазначена група документів враховує вимоги законодавчо-нормативних актів попередніх рівнів та не протиречить їх положенням.

4. Організаційний рівень (Наказ (Положення) про облікову політику, розпорядчі документи щодо порядок проведення інвентаризації, склад відповідної комісії, посадові інструкції, графіки документообігу, порядок організації та регламентації внутрішнього контролю)[11], [16].

Основними нормативними документами, які регулюють питання формування облікової політики територіальних громад та внесення до неї необхідних змін, є:

- Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні»;
- Методичні рекомендації щодо облікової політики суб'єкта державного сектору, затверджені наказом Мініну від 23.01.15 р. № 11;
- НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності»;
- НП(С)БОДС 125 «Зміни облікових оцінок та виправлення помилок»[17].

Аналіз змісту Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі свідчить, що формування облікової політики передбачає вибір одного із альтернативних методів обліку окремих його об'єктів (зокрема, методи оцінки вибуття запасів; порядок обліку і розподілу транспортно-заготівельних витрат; вартісні ознаки предметів, що входять до складу малоцінних необоротних матеріальних активів; строки корисного використання груп основних засобів та нематеріальних активів тощо), строки їх корисного використання, способу оцінки товарів тощо) та визначення облікової оцінки статей фінансової звітності[18].

Тож варто в наказі про облікову політику обрати з цих методів той, який дає змогу максимально точно розкрити фінансовий стан суб'єкта державного сектору. Враховуючи те, що установи при веденні бухгалтерського обліку та складанні фінансової звітності керуються нормами НП(С)БОДС, доцільно у Наказі про облікову політику надати перелік стандартів, які регулюють усі питання обліку активів, зобов'язань, витрат, доходів та інших об'єктів. Структура НП(С)БОДС 121 «Основні засоби» представлена у табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Структура НП(С)БОДС 121

Розділ	Зміст
I. Загальні положення	Сфера застосування; терміни використання;
II. Визнання та первісна оцінка основних засобів	Одиниця обліку основних засобів; визнання об'єкта основних засобів; класифікація основних засобів; первісна оцінка основних засобів; первісна оцінка основних засобів, які придбано за плату; собівартість створення основних засобів; первісна вартість основних засобів, що отримано безоплатно; умовна вартість активів; первісна вартість основних засобів, що отримано в результаті обміну; застосування норм амортизації
III. Оцінка після первісного визнання та переоцінка основних засобів	Включення витрат на поліпшення основних засобів у склад первісної вартості; врахування витрат на утримання основних засобів у склад первісної вартості основних засобів; переоцінка основних засобів: поріг суттєвості для проведення переоцінки основних засобів; визначення переоціненої первісної вартості та суми зносу основних засобів; дооцінка залишкової вартості основних засобів
IV. Амортизація основних засобів	Об'єкт амортизації; об'єкти, що не підлягають амортизації; нарахування амортизації; визначення строку корисного використання; визначення ліквідаційної вартості
V. Зменшення корисності основних засобів	Визначення сум втрат від зменшення корисності основних засобів; визначення вигід від відновлення корисності основних засобів
VI. Вибуття основних засобів	Припинення визнання основних засобів у складі активів; надходження в результаті продажу основних засобів; списання первісної, балансової вартості основних засобів; вибуття основних засобів
VII. Розкриття інформації про основні засоби у примітках до фінансової звітності	Інформація про основні засоби, що має міститися у примітках до фінансової звітності

Джерело:[18]

До основних національних стандартів, які використовують суб'єкти державного сектору належать:

- НП(С)БОДС 101 «Подання фінансової звітності»;
- НП(С)БОДС 121 «Основні засоби»;
- НП(С)БОДС 125 «Зміни облікових політик та облікових оцінок»;
- НП(С)БОДС 127 «Зменшення корисності активів»;
- НП(С)БОДС 129 «Інвестиційна нерухомість»;
- НП(С)БОДС 124 «Доходи»;
- НП(С)БОДС 135 «Витрати»[19].

Специфічним національним стандартом, який врегульовує питання визначення, визнання, оцінки та відображення у системі бухгалтерського обліку та фінансовій звітності об'єктів основних засобів є НП(С)БОДС 121 «Основні засоби». Цей стандарт містить ключові питання бухгалтерського обліку основних засобів та врегульовує питання їх оцінки, переоцінки, відображення руху цих необоротних активів.

1.3. Організація і задачі обліку та аудиту основних засобів суб'єкта бюджетного сектору

У державному секторі основні засоби відіграють важливу роль у виконанні функцій суб'єкта державного сектору. Тому стан основних засобів, ступень їх зносу залишаються у полі уваги досліджень.

Організація та ведення обліку основних засобів установи має сприяти вирішенню проблемних питань:

- систематизація інформації бухгалтерського обліку щодо операцій з основними засобами на рахунках бухгалтерського обліку;
- підвищення оперативності системи внутрішнього контролю суб'єкта державного сектору;
- ідентифікація об'єкта основних засобів;
- узагальнення інформації про необоротні активи.

Первісне формування складу основних засобів бюджетних установ здійснює держава за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів. Для забезпечення ефективної господарської діяльності установ та якісного надання послуг їх склад постійно поповнюється та оновлюється через придбання, капітальне будівництво, отримання гуманітарної допомоги та безкоштовне отримання. Особливої уваги потребує контроль за організацією обліку оприбуткування основних засобів за рахунок коштів загального чи спеціального фондів[19].

Головні завдання фінансового обліку та формування облікової політики, на яких базується організація обліку, подано на рис. 1.4.

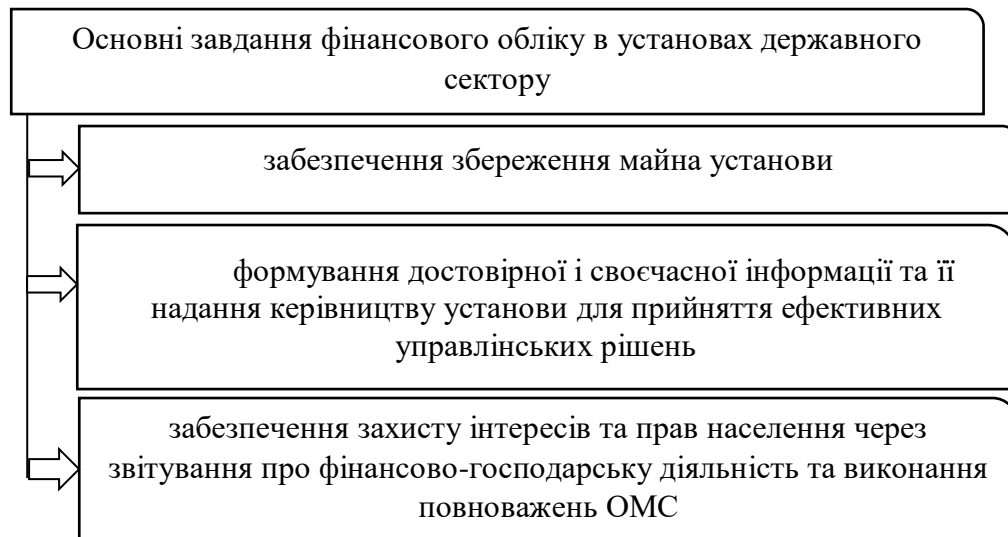

Рис. 1.4. Основні завдання обліку

Джерело: складено автором

Для удосконалення організації обліку та контролю суб'єкта державного сектору доцільно розробити комплекс заходів, що містять певні процедури переоснащення установи. Зазначені заходи мають убезпечити можливість перекручення інформації, яка формується в системі бухгалтерського обліку та контролю установи.

За умов повної автоматизації процесів збору, обробки, передачі інформації можна прискорити обмін інформації з фіскальними та контролюючими органами, розпорядниками коштів, постачальниками. У

державному секторі уніфікація облікових даних, використання сучасних інформаційних систем сприяє інтеграції інформаційних потоків. Загалом, діджиталізація облікових процедур, у тому числі складання різних форм фінансової, статистичної, податкової та іншої звітності, пов'язана із використанням інформаційних систем.

Для налагодження бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору ТОВ «Комплексні бюджетні системи» розроблено програмне рішення продукт «Облік для бюджетних установ» [21].

Програма має наступні сервісні функції:

- налаштування автоматичного резервування копій;
- повнотекстовий пошук інформації щодо довідників та документів;
- обмеження дати редагування документів;
- створення розподілених інформаційних баз для обміну з віддаленими підрозділами.

Функціональні можливості програмного продукту подано на рис. 1.5.

Зазначений продукт призначений для розпорядників бюджетних коштів, одержувачів, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, установ освіти, культури та науки, органів казначейства та інших суб'єктів державного сектору в частині виконання кошторису на утримання. Програма враховує вимоги діючих нормативних документів ДКСУ, Міністерства фінансів України щодо організації та ведення бухгалтерського обліку та виконання бюджету.

Рішення для комплексної автоматизації обліку установ бюджетної сфери та органів державного управління [18].

Використання програмного продукту в мережі підвідомчих установ дозволяє істотно заощадити бюджетні кошти і організувати виконання бюджету, ведення бюджетного обліку і складання звітності на єдиних методологічних принципах.

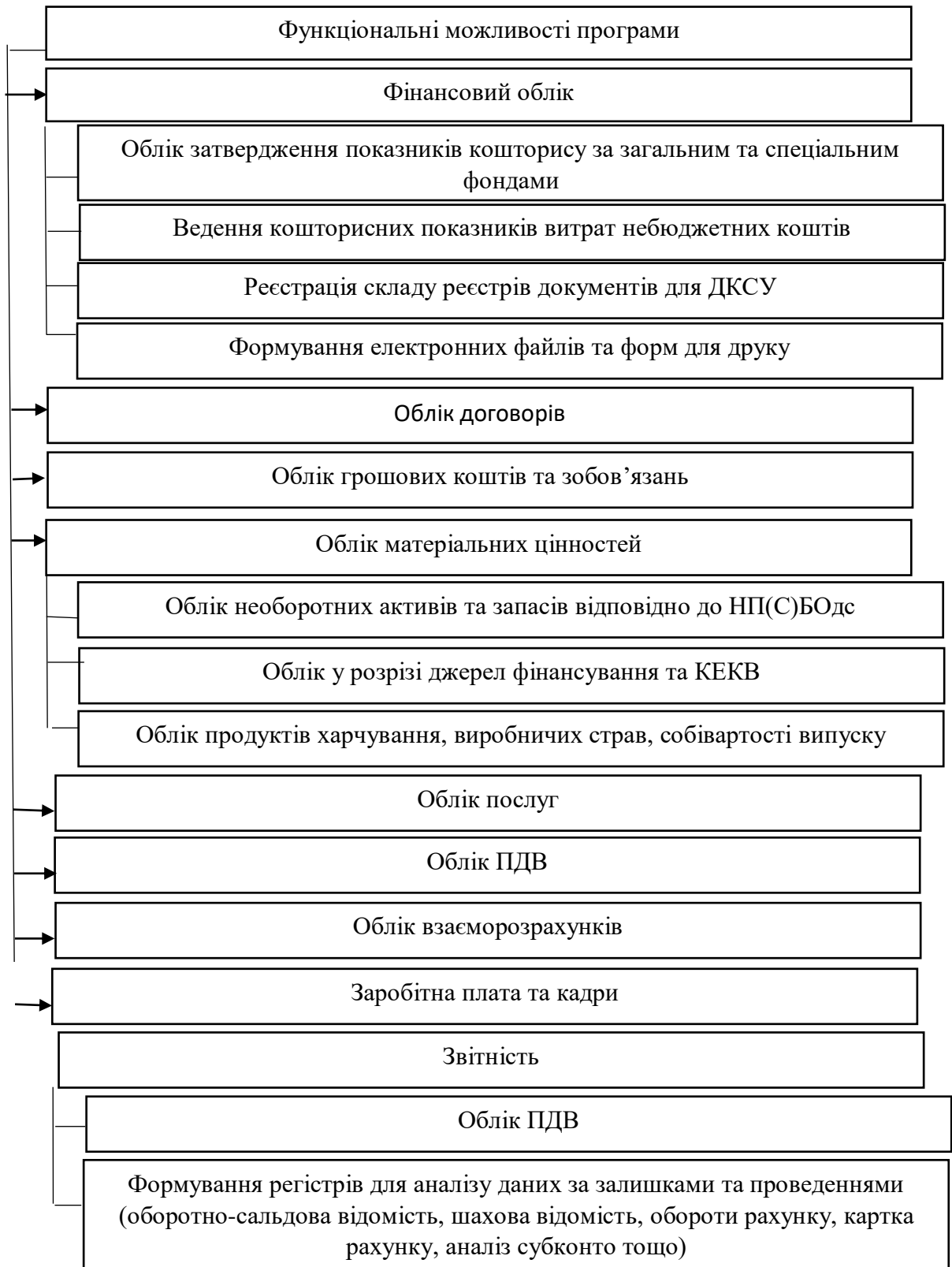

Рис. 1.5. Функціональні можливості програмного продукту

Джерело:[21]

Розроблений програмний продукт має наступні переваги відносно застарілих програм:

- оперативне врахування змін, що відбулися у положеннях законодавчо-нормативних актах, що регулюють діяльність суб'єктів державного сектору, облік та контроль в таких установах;
- підвищення оперативності планування та виконання бюджету;
- оперативний аналіз використання державного майна;
- прискорення процедур бухгалтерського обліку та порядку складання фінансової звітності;
- підвищення якості інформаційного забезпечення процесу прийняття управлінських рішень та управління установою;
- сприяння зниженню витрат установи;
- зростання результативності використання бюджетних коштів [22].

Зважаючи на особливу гостроту проблеми шахрайства у діяльності державних органів, незаконного використання державних коштів питання посилення контролю за діяльністю суб'єктів державного сектору вимагає впровадження усіх дієвих інструментів контролю. Внутрішнім аудиторам установи відводиться унікальне місце у процесі виявлення та оцінки перекручень, помилок, які можуть бути проявами шахрайства.

На відміну від зовнішніх внутрішні аудитори володіють інформацією про діяльність працівників, внутрішнє середовище установи. Використовуючи певні аудиторські процедури внутрішні аудитори можуть виявити в обліку будь-якого об'єкта, у тому числі основних засобів, ділянки неефективного контролю. Але такі завдання є доволі складними, через взаємовідносини у колективі[23].

Враховуючи те, що одним із завдань внутрішніх аудиторів є оцінка ризиків виникнення помилок, перекручень, фактів шахрайства зазначені працівниками мають володіти наступними навичками:

- володіти знаннями щодо оцінки ризиків, враховувати їх при плануванні перевірки;

- мати інформацію про особливості діяльності установи, операції та події, для яких характерні ризики;
- вміти ранжувати факти помилок, перекручень та шахрайства;
- вміти здійснювати оцінку наявних методів запобігання негативних явищ[24].

Для оцінки ризиків помилок та шахрайства внутрішнім аудиторам доцільно застосовувати певну методику оцінки ризиків (табл. 1.5).

Таблиця 1.5

Порядок оцінки ризиків помилок та шахрайства внутрішніми аудиторами

Етап	Назва етапу	Зміст
1	Оцінка факторів, які можуть призвести до виникнення махінацій	Внутрішні аудитори мають врахувати усі фактори, що сприяють зростанню ризиків виникнення шахрайства, провести аналіз галузі діяльності, провести обговорення з керівництвом установи
2	Визначення можливих форм шахрайських дій	Внутрішні аудитори мають володіти спеціалізованими методами щодо виявлення негативних фактів
3	Проведення ранжування виявлених ризиків	Визначення показників та ступень їх впливу на рівень загального ризику: - фінансовий вплив на установу; - ризики негативного впливу на репутацію установи; - зменшення ефективності діяльності установи; - можливі збитки від втрати активів тощо.
4	Оцінка можливості неефективності контролю	Оцінка найбільш суттєвих ризиків шахрайства, вибір прийнятних за певних ситуацій форм контролю.

Джерело: [21], [25]

Варто зауважити, що внутрішні аудитори не несуть відповідальності за виявлені негативні факти, не можуть гарантувати їх відсутність та наявність умов для їх здійснення.

Аудитори повинні мати достатню кількість компетентностей та відповідально ставитися до виконання функціональних обов'язків. Навичок та компетентностей внутрішніх аудиторів повинно бути достатньо для розпізнавання ознак неправомірних дій.

Важливо відмітити, що у стандартах внутрішнього аудиту не

деталізується відповідальність у залежності від типу неправомірних дій, що безпосередньо призводять до фальсифікації фінансової звітності, прояву корупції. Однак у науковій працях вчені наголошують на тому, що ступінь відповідальності внутрішніх аудиторів залежить від типу неправомірних дій.

За принципами МСА та інших міжнародних стандартів аудитори мають керуватися принципом скептицизму, який застосовується при оцінці ризиків неправомірних дій. Зазначені стандарти вимагають від аудиторів посилення особистого рівня скептицизму. Зазначений принцип дозволяє виключити вплив суб'єктивної думки та впливу встановлених взаємовідносин в установі на думку аудитора.

Висновки до розділу 1

Важливою умовою правильно організованого обліку для цілей аналізу та планування є класифікація основних засобів. Загальновизнаними напрямками класифікації основних засобів є функціональне призначення; використання; ознака належності; галузева приналежність.

За функціональним призначенням виділяють виробничі та невиробничі основні засоби, що дозволяє правильно віднести знос таких необоротних активів до певних витрат. У процесі використання ідентифікують діючі та недіючі основні засоби. Суб'єкти господарювання можуть використовувати як власні об'єкти основних засобів так і орендовані, тимчасове використання яких оформлюється відповідним документом та призводить до виникнення додаткових витрат.

Дослідження нормативного регулювання обліку та аудиту основних засобів установи являється важливим питанням через динамічність чинних нормативних актів, їх ієрархію та взаємозв'язок. Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність суб'єктів господарювання, організацію обліку та аудиту, можна згрупувати у наступні рівні: законодавчий рівень, нормативні акти, методичний рівень, організаційний рівень.

Для удосконалення організації обліку та контролю суб'єкта державного сектору доцільно розробити комплекс заходів, що містять певні процедури переоснащення установи. Зазначені заходи мають забезпечити можливість перекручення інформації, яка формується в системі бухгалтерського обліку та контролю установи.

За умов повної автоматизації процесів збору, обробки, передачі інформації можна прискорити обмін інформації з фіскальними та контролюючими органами, розпорядниками коштів, постачальниками. У державному секторі уніфікація облікових даних, використання сучасних інформаційних систем сприяє інтеграції інформаційних потоків. Загалом, діджиталізація облікових процедур, у тому числі складання різних форм фінансової, статистичної, податкової та іншої звітності, пов'язана із використанням інформаційних систем.

Для налагодження бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору ТОВ «Комплексні бюджетні системи» розроблено програмне рішення продукт «Облік для бюджетних установ». Програма має наступні сервісні функції:

- налаштування автоматичного резервування копій;
- повнотекстовий пошук інформації щодо довідників та документів;
- обмеження дати редагування документів;
- створення розподілених інформаційних баз для обміну з віддаленими підрозділами.

Функціональні можливості програмного продукту є достатньо широкими.

На відміну від зовнішніх внутрішні аудитори володіють інформацією про діяльність працівників, внутрішнє середовище установи. Використовуючи певні аудиторські процедури внутрішні аудитори можуть виявити в обліку будь-якого об'єкта, у тому числі основних засобів, ділянки неефективного контролю. Але такі завдання є доволі складними, через взаємовідносини у колективі.

Враховуючи те, що одним із завдань внутрішніх аудиторів є оцінка

ризиків виникнення помилок, перекручень, фактів шахрайства зазначені працівниками мають володіти певними навичками. Використання програмного продукту в мережі підвідомчих установ дозволяє істотно заощадити бюджетні кошти і організувати виконання бюджету, ведення бюджетного обліку і складання звітності на єдиних методологічних принципах.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІК ТА АУДИТ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ СЛОВЕЧАНСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ

2.1. Документальне оформлення операцій з основними засобами та облікові процедури суб'єкта державного сектора

При формуванні облікової політики установи необхідно врахувати усі особливості надходження, складу, оцінки основних засобів та рекомендацій щодо змісту та форми Наказу або Положення про облікову політику суб'єкта державного сектора, що містять Методичні рекомендації № 11. Певні розділи цього Наказу мають містити питання оцінки, визнання, строків використання та інші методи та способи, що обрала установа серед декількох варіантів, зазначених у національних стандартах.

Облікова політика сільських міських рад відрізняється від загального підходу, який застосовують суб'єкти підприємницької діяльності, через вплив значної кількості факторів:

- організаційно-правова форма суб'єкта державного сектора;
- форма власності установи;
- сфера економічної діяльності;
- організаційна структура управління установою, кількість та склад наявних структурних підрозділів;
- обсяг діяльності;
- кількість господарських операцій;
- обсяги фінансування;
- система оподаткування установи;
- матеріально-технічне забезпечення та рівень цифровізації суб'єкта державного сектора;
- кваліфікація працівників установи;

- організаційно-технологічні особливості діяльності;
- система розрахунків з контрагентами;
- система контролю в установі;
- система звітності та бухгалтерського обліку;
- законодавчо-нормативне регулювання, його стабільність [26].

Основні розділи Наказу (Положення) про облікову політику щодо визнання, оцінки та руху основних засобів суб'єкта державного сектору представлено у табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Основні розділи Положення про облікову політику щодо основних засобів суб'єкта державного сектору

Розділи	Характеристика
Вартісна межа основних засобів та МНМА	Суб'єкта державного сектору встановлюють вартісний критерій розмежування ОЗ та МНМА від 6000 грн до 20000 грн. Такий критерій за необхідністю може бути збільшено, але обов'язково надається обґрунтування збільшення межі.
Ліквідаційна вартість	Установа встановлює ліквідаційну вартість у сумі, яку очікує після закінчення строку корисного використання отримати від реалізації ОЗ. Витрати, які будуть понесені при реалізації, необхідно вирахувати. Якщо зазначену суму неможливо достовірно визначити, установа приймає рішення щодо нульового рівня ліквідаційної вартості.
Строки корисного використання (експлуатації)	У Додатках до Методичних рекомендацій № 11 представлено типові строки корисного використання основних засобів. За необхідністю строки можуть переглядатися при роботі комісії. Такі зміни відповідно до вимог НП(С)БОДС 125 відображаються як зміни облікових політик.
Визначення інвентарних номерів для обліку основних засобів	Інвентарний номер (код) проставляється на ОЗ та заноситься в інвентарну картку. Зазначений код може містити номер рахунку, підгрупи та порядковий номер основного засобу у підгрупі.
Необоротні активи, по яким інвентарні номери не проставляються	За такими об'єктами (постільна білизна, бібліотечні фонди, МНМА) інвентарні номери не визначаються, а лише визначається номенклатурний номер самої групи. Тобто номер є, але він не індивідуальний. За наявності індивідуальних ознак (монітори, комп'ютери, офісна техніка, мобільні телефони, ноутбуки тощо) інвентарний номер можна формувати для певної групи.
Порядок проведення інвентаризації	Необхідно визначити склад інвентаризаційної комісії, період проведення інвентаризації, частоту проведення інвентаризацій.

Джерело: [25], [27]

Міністерство фінансів України розробило рекомендації щодо формування облікової політики суб'єктів державного сектору та зразок Наказу (Положення) про облікову політику.

Введення в експлуатацію основних засобів суб'єкти державного сектору проводять за Наказом керівника установи та рішенням комісії. При введенні в експлуатацію основних засобів складають наступні первинні документи:

- Акт введення в експлуатацію;
- Інвентарну картку ОЗ;
- Розрахунок амортизації ОЗ.

Акт введення в експлуатацію складається для основних засобів, що мають однакове призначення, технічні характеристики та вартість. Акт складається в одному примірнику[28].

Варто зазначити, що при створенні об'єктів основних засобів в їх собівартість включають витрати за усіма напрямками робіт (рис. 2.1).

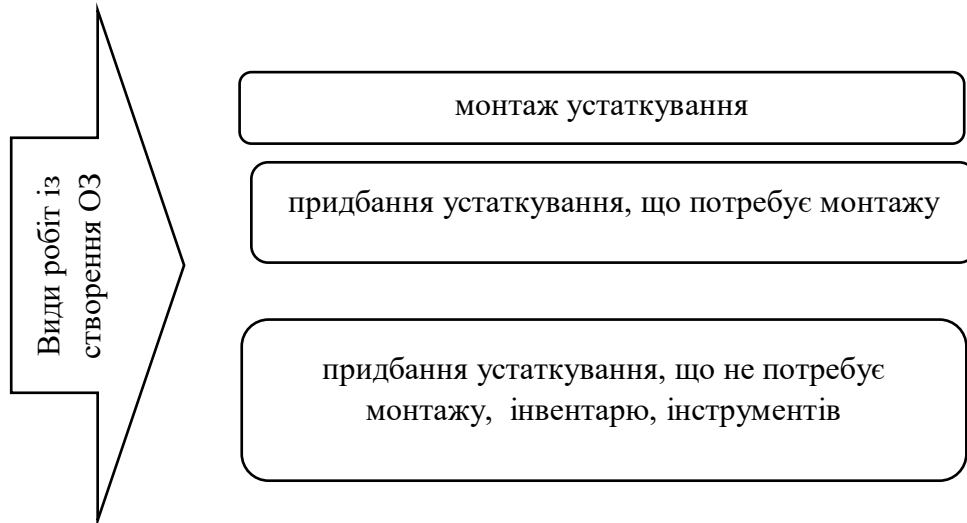

Рис. 2.1. Види робіт, що включаються у собівартість створених основних засобів

Джерело: складено автором

Аналітичний облік капітальних інвестицій доцільно вести у розрізі зазначених робіт за кожним окремим об'єктом.

Безоплатно отримані від юридичних та фізичних осіб ОЗ пов'язані з отриманням доходів від необмінних операцій, що відображається на рахунку 7511 «Доходи від необмінних операцій». Цей субрахунок використовується для обліку доходів від безоплатно отриманих робіт, послуг та активів.

У діяльності установи може відбуватися безоплатне надходження основних засобів у натуральній формі. За таких умов складають та подають до ДКСУ Довідку про надходження основних засобів у натуральній формі, де зазначається сума первісної вартості основних засобів. Зазначений документ складається у період не пізніше останнього робочого дня місяця отримання основних засобів. Установа складає Довідку про надходження в натуральній формі відповідно до додатку до Порядку [27].

Оформлення безоплатного отримання основних засобів між суб'єктами державного сектору в межах одного управління відбувається за наступними етапами:

- прийняття рішення;
- створення комісії;
- визначення технічного стану об'єкта основних засобів;
- оформлення Акту приймання-передачі об'єкта основних засобів;
- передача об'єкта основних засобів
- оприбуткування об'єкта основних засобів.

Детальний опис алгоритму дій при безоплатній передачі об'єкта основних засобів між суб'єктами державного сектору, документальному оформленні процесу передачі представлено схематично на рис. 2.2.

Відповідно до налагодженої системи електронного документообігу великі та середні підприємства подають звітність в електронному вигляді. Щодо суб'єктів державного сектору у час діджиталізації більшість облікових процедур таких суб'єктів здійснюються із застосуванням інформаційних систем, перевагами яких є скорочення часу на обробку та передачу інформації, убезпечення від арифметичних помилок.

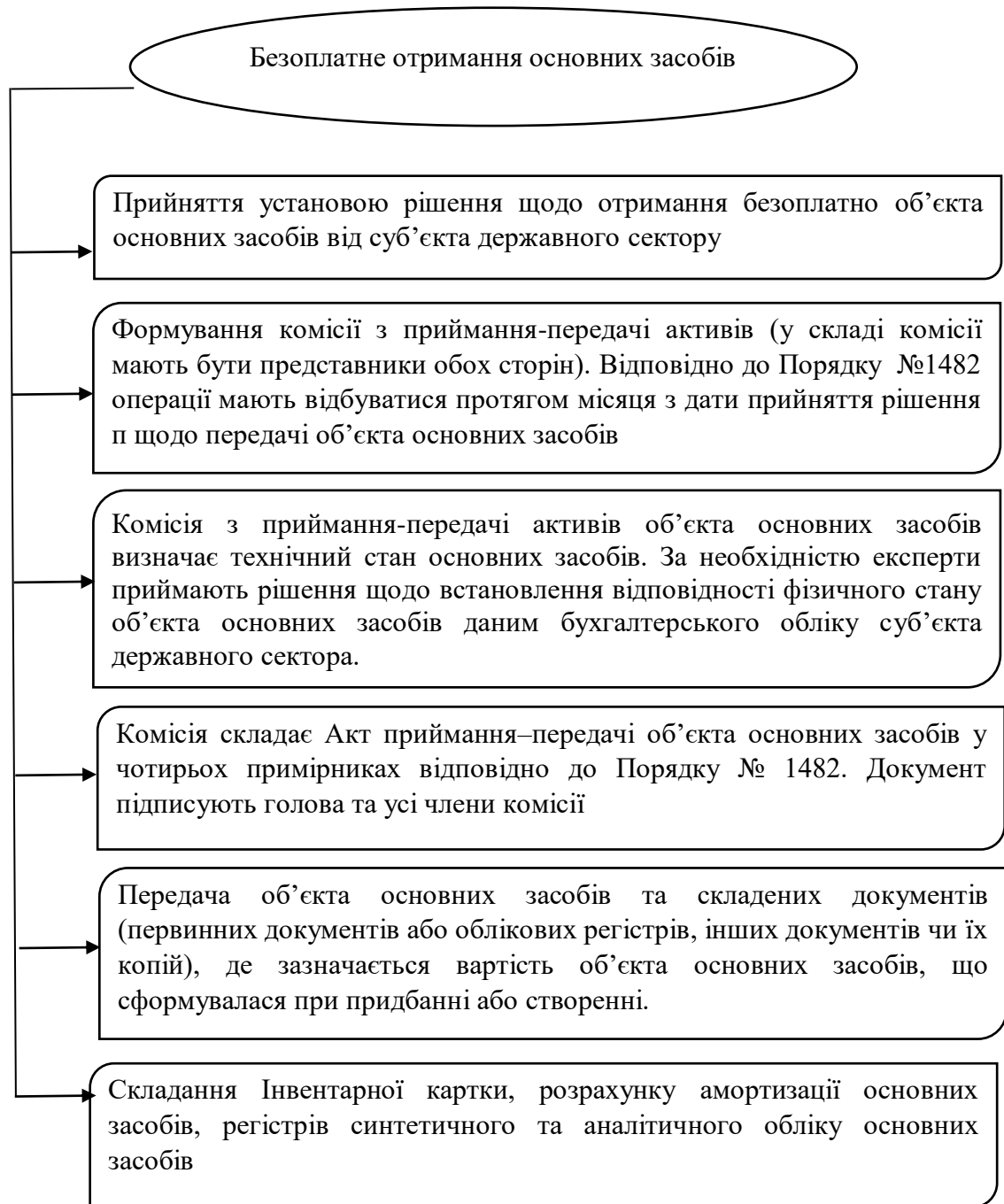

Рис. 2.2. Алгоритм дій при безоплатній передачі об'єкта основних засобів між суб'єктами державного сектору

Джерело:[28]

Електронний документообіг із контролюючими органами здійснюється відповідно до законодавства та на підставі договору про визнання електронних документів, який визначає взаємовідносини суб'єктів електронного документообігу. Такі питання врегульовані розділом I Порядку обміну

електронними документами з контролюючими органами, який затверджено Міністерством фінансів України [29].

Зазначений документ містить інформація про права та обов'язки сторін, що виникають в процесі використання електронного документообігу. Відповідно до вимог чинних нормативних актів складання електронних документів супроводжується використанням надійного засобу електронного цифрового підпису за умов обов'язкової наявності реквізитів. Тому завершальним етапом складання документу в електронній формі є накладення електронного цифрового підпису. Для налагодження електронного документообігу має бути:

- спеціалізоване програмне забезпечення;
- обладнане робоче місце з доступом до мережі Інтернету;
- сучасну комп'ютерну техніку;
- діючі сертифікати електронних ключів.

Електронна звітність перевіряється не пізніше наступного робочого дня після її отримання. Відповідно до Порядку обміну електронними документами з контролюючими органами автоматизованій перевірці підлягають:

- наявність обов'язкових реквізитів;
- правовий статус електронного цифрового підпису;
- послідовність накладення електронних підписів та електронної печатки;
- відповідність документа встановленим формам;
- документальне оформлення приєднання до системи подачі електронної звітності.

Таким чином, щоб використовувати усі можливості цифровізації управлінських процесів, подавати звітність у електронному вигляді платник податків має укласти договір із ДФС, отримати електронний цифровий підпис, та сучасне програмне забезпечення [23].

Відповідно до вимог НП(С)БО 121 при зарахуванні на баланс об'єкта основних засобів нараховується амортизація протягом строку експлуатації. Але у період модернізації, реконструкції, дообладнання та добудови нарахування

амортизації призупиняється на період проведення поліпшення основних засобів або їх консервації [32].

Причинами припинення суб'єктом державного сектору визнання основних засобів у якості активів відбувається у наступних випадках:

- ліквідації;
- вибуття внаслідок продажу;
- передачі без оплати;
- невідповідність критеріям визнання активів.

Одним із складних та важливих питань в обліку основних засобів є відображення у системі бухгалтерського обліку процесу їх ремонту. Витрати на заходи, пов'язані із поліпшенням основних засобів, залежать від напрямку ремонтних та інших заходів. Такими напрямками можуть бути:

- підтримка об'єкта основних засобів у робочому стані та отримання первісної визначеної суми економічних вимог від використання ОЗ, до яких відносяться нагляд, технічний огляд, ремонт, технічне обслуговування);
- поліпшення для збільшення майбутніх економічних вигід.
- підвищення техніко-економічних показників основних засобів через модернізацію, добудову, реконструкцію, дообладнання[32].

Прийняття рішень щодо поліпшення основних засобів установи здійснюється на підставі аналізу витрат суб'єкта бюджетного сектору, застосування кодів економічної класифікації в залежності від напрямку робіт. Проведення робіт з поліпшення основних засобів затверджується наказом керівника установи із зазначенням виду робіт, терміну проведення. Керівник установи приймає рішення щодо визначення виду робіт та порядку обліку операцій з поліпшення об'єктів основних засобів [33].

Понесені витрати на поліпшення основних засобів включають у первісну вартість таких об'єктів за умов ймовірності отримання установою економічних вигід. Очікуване поліпшення має збільшувати корисність основних засобів. Вартість робіт, пов'язаних із поліпшенням основних засобів, Словечанська сільська рада включає до складу капітальних інвестицій та у майбутньому при

використанні первісної вартості ОЗ збільшить первісну вартість зазначеного об'єкта.

Відповідно до Методичних рекомендацій № 11 до видів поліпшень відносяться роботи, що зазначені на рис. 2.3.

Рис. 2.3. Види робіт, які суб'єкт державного сектору відносить до поліпшень основних засобів

Джерело: [34]

Усі витрати, що понесено на утримання ОЗ для отримання установою майбутніх економічних вигід або збільшення корисності активів, визнаються витратами у звітному періоді, у якому вони були понесені.

Бухгалтерські проведення щодо операцій з фінансування ремонту основних засобів представлено у табл. 2.2.

Уся інформація про зміни в результаті поліпшення техніко-економічних характеристик, таких як потужність, площа, вартість, заноситься в інвентарні картки відповідних основних засобів суб'єкта державного сектору.

Відображення операцій з фінансування ремонту основних засобів на рахунках бухгалтерського обліку

	Бухгалтерські проведення		Документ
	Дт	Кт	
Отримано фінансування на реконструкцію будівлі	2313	5411	МО 2
Виконано роботи з розроблення кошторисної документації	1311	6211	МО 6
Відображено перерахування коштів проектній організації	6211	2313	МО 2,6
Здійснено авансовий платіж підрядній організації	2113	2313	МО 2,4
Списано витрати на реконструкцію будівлі	1311	6211	МО 6
Зменшено суму заборгованості підряднику на суму сплаченого авансу	6211	2113	МО 2,6
Проведено остаточні розрахунки з підрядною організацією	6211	2313	МО 2,6
Збільшено первісну вартість основного засобу на суму витрат на роботи з реконструкції будівлі	1013	1311	МО 17
	5411	5111	МО 17

Джерело: [35]

Роботи, що пов'язані з ремонтом об'єкта основних засобів, мають бути оформлені за кожним етапом наступними первинними документами:

1. Укладання договору або декількох договорів у випадку залучення організації, що готує проектно-кошторисну документацію, та організації, яка проводить експертизу.

2. Виявлені дефекти оформлюють Дефектним актом.

3. Складання Акту передачі об'єкта основних засобів на ремонт (модернізацію, реконструкцію), де зазначається назва об'єкта, його інвентарний номер, кількість, сума, первісна вартість основних засобів, найменування суб'єкта державного сектору, якому передаються основні засоби.

4. Приймання відремонтованих або реконструйованих основних засобів оформлюється Актом приймання основних засобів, де також зазначається

наступна інформація: зазначається назва об'єкта, його інвентарний номер, кількість, сума, первісна вартість основних засобів, найменування суб'єкта державного сектору, яке повертає відновлені основні засоби.

Основні бухгалтерські проведення з обліку проведення ремонтних робіт та іншого поліпшення ОЗ подано у табл. 2.3.

Таблиця 2.3

Кореспонденція рахунків з обліку ремонту та вибуття основних засобів Словечанської сільської ради

Господарська операція	Кореспонденція рахунків	
	Дт	Кт
Оприбутковано матеріали для проведення ремонту основних засобів	1513	6211
Перераховано постачальнику оплату за будівельні матеріали для ремонтних робіт	6211	2113
Списано вартість будівельних матеріалів	8014	1513
Списано інші витрати на виконання поточних будівельних робіт (заробітна плата працівників ремонтної бригади, нарахування на фонд оплати праці)	8014	6611, 6511
Вибуття об'єкта основних засобів у випадках передбачених законодавством		
- списано знос об'єкта основних засобів	1411	1016
- списано ліквідаційну вартість об'єкта основних засобів установи	8411	1016
Відображено фінансовий результат від списання основних засобів щодо виконання кошторису суб'єкта державного сектору	5111	5511

Джерело: [35]

Організація та ведення обліку основних засобів Словечанської сільської ради відбувається відповідно до Наказу про облікову політику установи. Усі витрати, що пов'язані із придбанням основних засобів, їх доставкою, монтажем та інші витрат, що понесено із доведенням ОЗ до стану, призначеним до використання. Капітальні витрати, які установа сплачує при придбанні об'єкта основних засобів відображаються за КЕКВ 3110 «Придбання обладнання та

предметів довгострокового використання». У свою чергу супутні витрати списують на поточні витрати Словечанської сільської ради за КЕКВ 2240 «Оплата наданих послуг (крім комунальних)».

2.2. Відображення основних засобів у фінансовій та податковій звітності

Мета формування фінансової звітності полягає у наданні різним групам користувачів правдивої, повної та неупередженої інформації про фінансовий стан, результати діяльності та рух коштів установи та бюджету [37]. Інформація, що міститься у фінансовій звітності, вважається достовірною за умов, якщо у ній немає перекручень і помилок, що можуть вплинути на рішення користувачів фінансової звітності.

Розкриття інформації про основні засоби основній формі фінансової звітності та оцінка статей балансу здійснюється відповідно до положень Порядку заповнення форм фінансової звітності у державному секторі [38].

У фінансовій звітності має бути розкрита інформація щодо окремої групи основних засобів. Якщо оцінка об'єкта основних засобів здійснюється за переоціненою вартістю, то необхідно надати інформацію про строки проведення переоцінки та підстави для переоцінки основних засобів.

В ринкових умовах економічного розвитку вважається більш ефективним альтернативний метод обліку основних засобів за переоціненою вартістю. Міжнародні стандарти для державного сектору містять вимоги щодо відображення інформації про переоцінені групи основних засобів.

До показників, що мають бути відображені у фінансовій звітності, відносять:

- застосовану базу переоцінки основних засобів;
- період проведення переоцінки ОЗ;
- зміст та сутність показників, на підставі яких визначалася відновлена вартість;

- суми дооцінок як результат проведення переоцінки, через які змінилася вартість основних засобів протягом звітного періоду;
- суми усіх дооцінок за кожним окремим об'єктом основних засобів однієї групи;
- суми уцінок первісної вартості як результат проведеної переоцінки окремих об'єктів основних засобів конкретної групи[38].

У примітках до фінансової звітності Словечанської сільської ради наводиться наступна інформація щодо кожної групи основних засобів (рис. 2.4).

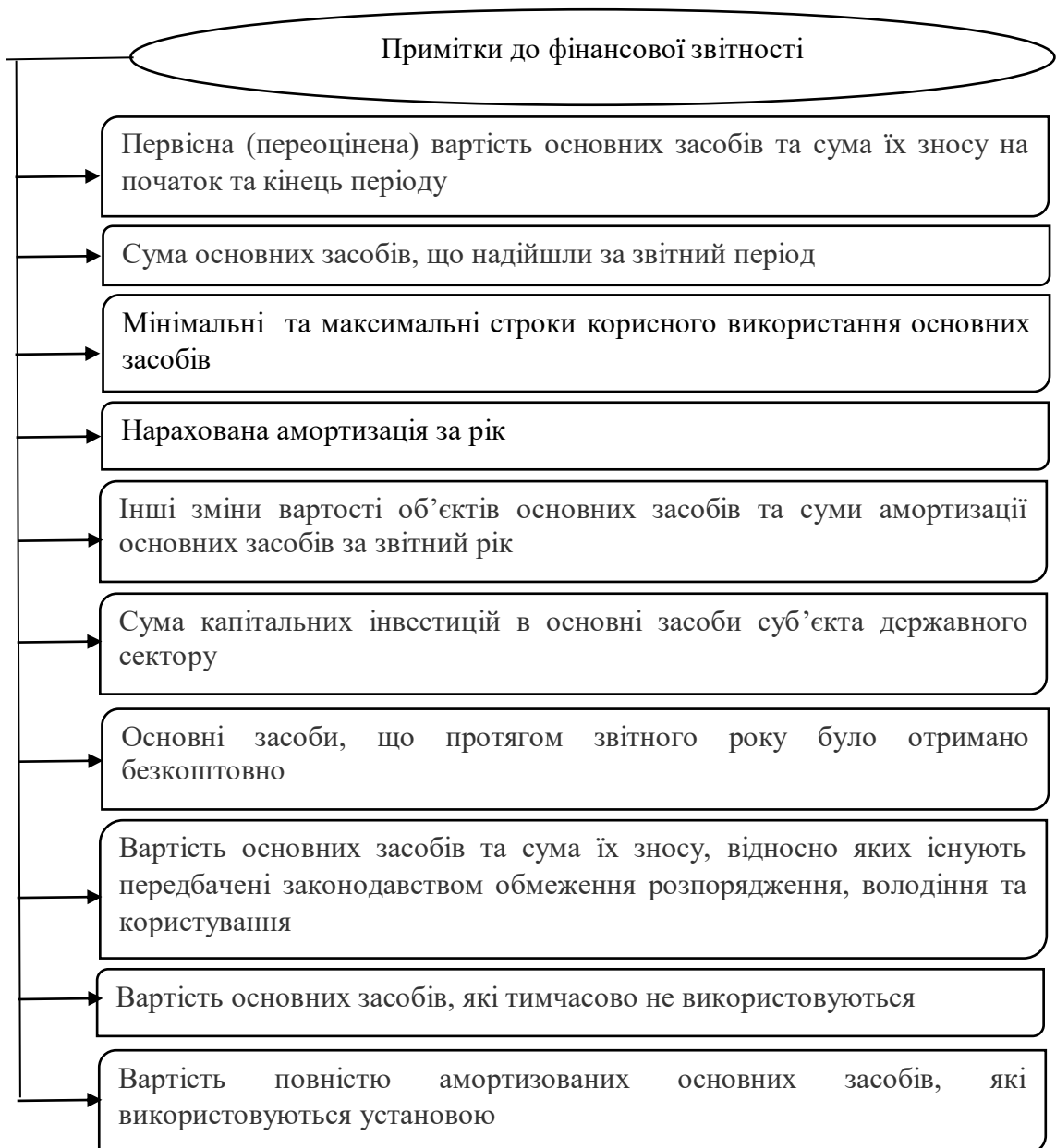

Рис. 2.4. Розкриття інформації про основні засоби

Джерело:[39]

Основна інформація про об'єкти основних засобів установи міститься у формі № 1-дс «Баланс» [40]. У відповідній статті зазначеної форми фінансової звітності міститься інформація про об'єкти, які відносяться до складу основних засобів та інших необоротних матеріальних активів за НП(С)БОДС 121. Відповідна стаття балансу містить дані про первісну вартість основних засобів, суму нарахованого зносу таких об'єктів та їх залишкову вартість. Залишкова вартість розраховується вирахуванням із первісної вартості основних засобів суми їх зносу. До підсумку форми звітності включається тільки залишкова вартість об'єктів основних засобів.

Словечанська сільська рада подає фінансову звітність контролюючим суб'єктам державного сектору. На формах фінансових звітів органи Казначейства роблять відмітку про відповідність даним, що містяться у поданих фінансових звітах, та аналогічним даним, які відображені в обліку органів Казначейства. На кожній сторінці усіх форм фінансової звітності проставляється печатка або штамп та підпис.

У четвертому розділі формі № 2-дс «Звіт про фінансові результати» у складі статей витрат за обмінними операціями відображають нараховану амортизацію основних засобів, які використовуються в основній діяльності установи та при виконанні інших програм, що не відносяться до основної діяльності.

2.3. Аудит основних засобів та напрями удосконалення обліково-інформаційної системи установи

Відповідно до статті 143 Конституції України територіальна громада села через уповноважені органи або безпосередньо управляють майном суб'єкта державного сектору, яке знаходиться в комунальній вартості. Зазначені суб'єкти державного сектору затверджують бюджети адміністративно-територіальних одиниць та контролюють їх виконання, встановлюють місцеві

податки та збори.

Варто зазначити, що перед розробкою програми державного аудиту основних засобів суб'єкта державного сектору доцільно проаналізувати забезпеченість установи об'єктами основних засобів, що значно впливає на ефективність діяльності установи [41].

Для проведення державного аудиту основних засобів доцільно на етапі планування перевірки скласти план аудиту, який відображає усі етапи аудиту та забезпечує ефективність здійснення такого процесу. Приклад плану державного аудиту основних засобів сільської ради представлено у табл. 2.4.

Таблиця 2.4

План державного аудиту основних засобів Словечанської сільської ради

Аудиторські процедури	Джерела інформації	Методи перевірки	Період перевірки	Виконавці	Примітки
1	2	3	4	5	6
Перевірка умов визнання ОЗ	Акти приймання-передачі, інвентарні картки, положення облікової політики, облікові реєстри	Документальна перевірка, суцільна перевірка			
Перевірка вартісних критеріїв та строків корисного використання об'єктів основних засобів	Акти приймання-передачі, інвентарні картки, журнали реєстрації	Документальна перевірка, суцільна перевірка			
Аналіз формування первісної вартості ОЗ	Проектно-кошторисна документація, розпорядчі документа, акти інвентаризації, накладні	Документальна перевірка, арифметична перевірка			
Перевірка отримання фінансування на придбання ОЗ	Накази, облікова політика, кошториси, проектно-кошторисна документація	Документальна перевірка, суцільна перевірка			
Перевірка капітальних інвестицій в ОЗ	Проектно-кошторисна документація, розпорядчі документа, акти інвентаризації, накладні, звіти	Документальна перевірка, суцільна перевірка			
Перевірка правильності відображення безоплатного отримання ОЗ	Проектно-кошторисна документація, розпорядчі документа, акти інвентаризації, накладні	Документальна перевірка, суцільна перевірка			

Перевірка доходів від необмінних операцій	Положення облікової політики, первинні документи, реєстри	облікової первинні облікові	Документальна перевірка, суцільна перевірка			
---	---	-----------------------------	---	--	--	--

Закінчення табл. 2.4

1	2	3	4	5	6	
Перевірка застосованих видів оцінок ОЗ	Положення облікової політики, документи, реєстри	облікової первинні облікові	Документальна перевірка, суцільна перевірка, арифметична перевірка			
Перевірка правильності проведення переоцінки ОЗ	Положення облікової політики, документи, реєстри	облікової первинні облікові	Документальна перевірка, суцільна перевірка			
Перевірка правильності списання ОЗ	Положення облікової політики, документи, реєстри	облікової первинні облікові	Документальна перевірка, суцільна перевірка			
Перевірка правильності нарахування зносу ОЗ	Облікова первинні облікові баланс	політика, документи, реєстри,	Документальна перевірка, суцільна перевірка, арифметична перевірка			
Перевірка правильності застосування КЕКВ по операціях з ОЗ	Облікова розпорядчі кошториси, звіти	політика, документи,	Документальна перевірка, суцільна перевірка			

Джерело: складено автором

Для державного сектору України Міністерством фінансів України розроблено Методичні рекомендації з внутрішнього аудиту, метою яких є підвищення професійного рівня внутрішніх аудиторів у державному секторі. З цією метою національні стандарти внутрішнього аудиту адаптовано до Міжнародних стандартів внутрішнього аудиту, які включають наступні складові:

- стандарти якісних характеристик (включають вимоги щодо забезпечення та підвищення якості внутрішнього аудиту, діяльності окремих ідрозділів та посадових осіб);

- стандарти діяльності (описують сутність діяльності служби внутрішнього аудиту, критерії ефективності діяльності з внутрішнього аудиту, підходи до планування внутрішнього аудиту, основні етапи аудиту)[44].

Керівник служби внутрішнього аудиту для планування діяльності зазначеного підрозділу визначає обсяг необхідних ресурсів, які необхідні для ефективного здійснення внутрішніх перевірок та заходів з іншої діяльності внутрішніх аудиторів установи. Визначення потреби у ресурсах базується на врахуванні наступних факторів:

- результати, на які орієнтуються при проведенні внутрішніми аудиторами перевірок;
- важливість та специфічність об'єктів аудиторської перевірки;
- основних висновків, що було отримано за результатами попередніх аудитів;
- професіоналізм та набуття необхідних компетенцій працівниками служби внутрішнього аудиту, кількості внутрішніх аудиторів, які залучаються до виконання завдання з аудиту;
- досвід, набутий в результаті попередніх аудиторських перевірок та виконання аналогічних завдань та подібних заходів з іншої діяльності внутрішніх аудиторів.

Процес планування аудиторських перевірок не обходиться без формування планів діяльності служби внутрішнього аудиту та безпосередньо певних аудиторських перевірок. Для формування ефективних планів керівник підрозділу внутрішнього аудиту повинен враховувати:

- необхідність залучення працівників до підрозділу, врахування фактору тимчасової відсутності працівників через лікарняні, процес навчання, відпустки;
- наявні у період здійснення внутрішніх аудитів ресурси для проведення аудиторських перевірок;
- організаційні та географічні особливості підпорядкованих об'єктів;
- законодавче обмеження щодо проведення внутрішніх аудиторських перевірок вперше;
- умови здійснення позапланових внутрішніх аудитів.

Рішенням керівника установи можуть бути організовані позапланові

аудиторські перевірки. Керівник відповідного підрозділу має ретельно переглянути план заходів та визначити вплив позапланових аудитів на сформований план.

Зазначимо, що організація кожного позапланового аудиту повинно бути узгоджено керівником підрозділу внутрішнього аудиту із керівником установи щодо доцільності такого заходу. Зокрема має бути обгрунтована доцільність позапланового аудиту враховуючи переваги його проведення.

Відповідно до результатів аналізу функціональних складових внутрішнього аудиту, який проведено Інститутом внутрішніх аудиторів, до основних компетенцій внутрішнього аудитора можна віднести наступні, що представлені на рис. 2.5.

Рис. 2.5. Основні компетенції та навички внутрішнього аудитора

Джерела:[45], [46]

Національними та міжнародними стандартами з внутрішнього аудиту в державному секторі сформовано набір основних навичок, компетенцій та знань, якими має володіти внутрішній аудитор для належного виконання аудиторських завдань. Працівники служби внутрішнього аудиту установи повинні мати високу кваліфікаційну спроможність, яка передбачає наявність у внутрішніх аудиторів сукупності певних навичок, знань, компетенцій, які дозволяють на високому професійному рівні виконувати функції та завдання щодо організації та здійснення внутрішнього аудиту.

Завдання внутрішнього аудиту можуть вирішувати широке коло питань:

- фінансові питання;
- операційні питання;
- напряму ІТ-аудиту, оскільки в сучасних умовах діджиталізації процесу управління діяльністю суб'єкта державного сектору такий аудит є невід'ємною частиною діяльності внутрішніх аудиторів.

До принципів професійної діяльності також відноситься професійна ретельність, тобто підхід до виконання функціональних обов'язків та завдань, який дозволяє формувати професійне судження внутрішнього аудитора на основі необхідних знань, навичок та компетенцій, використання відповідних методів та процедур для формування незалежної аудиторської думки[47].

Ефективне управління службою внутрішнього аудиту має велике значення для надання допомоги керівництву установи, надання рекомендацій щодо підвищення якості системи бухгалтерського обліку та контролю установи, процесу прийняття управлінських рішень.

Важливо зазначити, що правильне позиціонування служби внутрішнього аудиту сприяє удосконаленню діяльності щодо внутрішнього аудиту, ефективній співпраці с керівництвом установи. У свою чергу керівництву установи необхідно забезпечувати постійний професійний розвиток працівників служби внутрішнього аудиту, своєчасно реагувати на вимоги та рекомендації зазначеної служби.

У НСВУ зазначено, що керівник служби внутрішнього аудиту несе

відповідальність за ефективне управління діяльністю підрозділу. Водночас у НСВА надано критерії ефективного управління діяльністю служби внутрішнього аудиту суб'єкта державного сектору[48].

Реалізація процесів та операцій потребує застосування ефективного контролю за їх впровадженням. В умовах кризових явищ зростає потреба у запровадженні ефективних форм контролю, зокрема державного фінансового контролю. У таких умовах актуалізується питання реформування системи державного фінансового контролю відповідно до загальноприйнятих міжнародних норм та стандартів та впровадження прогресивних форм контролю.

Висновки до розділу 2

При формуванні облікової політики установи необхідно врахувати усі особливості надходження, складу, оцінки основних засобів та рекомендацій щодо змісту та форми Наказу або Положення про облікову політику суб'єкта державного сектору, що містять Методичні рекомендації № 11. Певні розділи цього Наказу мають містити питання оцінки, визнання, строків використання та інші методи та способи, що обрала установа серед декількох варіантів, зазначених у національних стандартах. Облікова політика сільських міських рад відрізняється від загального підходу, який застосовують суб'єкти підприємницької діяльності, через вплив значної кількості факторів. Аналітичний облік капітальних інвестицій доцільно вести у розрізі зазначених робіт за кожним окремим об'єктом.

Безоплатно отримані від юридичних та фізичних осіб ОЗ пов'язані з отриманням доходів від необмінних операцій, що відображається на рахунку 7511 «Доходи від необмінних операцій». Цей субрахунок використовується для обліку доходів від безоплатно отриманих робіт, послуг та активів. У діяльності установи може відбуватися безоплатне надходження основних засобів у натуральній формі. За таких умов складають та подають до ДКСУ Довідку про

надходження основних засобів у натуральній формі, де зазначається сума первісної вартості основних засобів. Введення в експлуатацію основних засобів суб'єкти державного сектору проводять за Наказом керівника установи та рішенням комісії. Міністерство фінансів України розробило рекомендації щодо формування облікової політики суб'єктів державного сектору та зразок Наказу (Положення» про облікову політику.

Уся інформація про зміни в результаті поліпшення техніко-економічних характеристик, таких як потужність, площа, вартість, заноситься в інвентарні картки відповідних основних засобів суб'єкта державного сектору.

Організація та ведення обліку основних засобів Словечанської сільської ради відбувається відповідно до Наказу про облікову політику установи. Усі витрати, що пов'язані із придбанням основних засобів, їх доставкою, монтажем та інші витрат, що понесено із доведенням ОЗ до стану, призначеним до використання. Капітальні витрати, які установа сплачує при придбанні об'єкта основних засобів відображаються за КЕКВ 3110 «Придбання обладнання та предметів довгострокового використання». У свою чергу супутні витрати списують на поточні витрати Словечанської сільської ради за КЕКВ 2240 «Оплата наданих послуг (крім комунальних)».

Словечанська сільська рада подає фінансову звітність контролюючим суб'єктам державного сектору. На формах фінансових звітів органи Казначейства роблять відмітку про відповідність даним, що містяться у поданих фінансових звітах, та аналогічним даним, які відображені в обліку органів Казначейства. На кожній сторінці усіх форм фінансової звітності проставляється печатка або штамп та підпис.

Основна інформація про об'єкти основних засобів установи міститься у формі № 1-дс «Баланс». У відповідній статті зазначеної форми фінансової звітності міститься інформація про об'єкти, які відносяться до складу основних засобів та інших необоротних матеріальних активів за НП(С)БОДС 121. Відповідна стаття балансу містить дані про первісну вартість основних засобів, суму нарахованого зносу таких об'єктів та їх залишкову вартість. Залишкова

вартість розраховується вирахуванням із первісної вартості основних засобів суми їх зносу. До підсумку форми звітності включається тільки залишкова вартість об'єктів основних засобів.

Для проведення державного аудиту основних засобів доцільно на етапі планування перевірки скласти план аудиту, який відображає усі етапи аудиту та забезпечує ефективність здійснення такого процесу. Керівник служби внутрішнього аудиту для планування діяльності зазначеного підрозділу визначає обсяг необхідних ресурсів, які необхідні для ефективного здійснення внутрішніх перевірок та заходів з іншої діяльності внутрішніх аудиторів установи.

Ефективне управління службою внутрішнього аудиту має велике значення для надання допомоги керівництву установи, надання рекомендацій щодо підвищення якості системи бухгалтерського обліку та контролю установи, процесу прийняття управлінських рішень. Реалізація процесів та операцій потребує впровадження ефективного контролю за їх реалізацією. В умовах кризових явищ зростає потреба у запровадженні ефективних форм контролю, зокрема державного фінансового контролю. У таких умовах актуалізується питання реформування системи державного фінансового контролю відповідно до загальноприйнятих міжнародних норм та стандартів та впровадження прогресивних форм контролю.

ВИСНОВКИ

Важливою умовою правильно організованого обліку для цілей аналізу та планування є класифікація основних засобів. Загальновизнаними напрямками класифікації основних засобів є функціональне призначення; використання; ознака належності; галузева приналежність.

За функціональним призначенням виділяють виробничі та невиробничі основні засоби, що дозволяє правильно віднести знос таких необоротних активів до певних витрат. У процесі використання ідентифікують діючі та недіючі основні засоби. Суб'єкти господарювання можуть використовувати як власні об'єкти основних засобів так і орендовані, тимчасове використання яких оформлюється відповідним документом та призводить до виникнення додаткових витрат.

Дослідження нормативного регулювання обліку та аудиту основних засобів установи являється важливим питанням через динамічність чинних нормативних актів, їх ієрархію та взаємозв'язок. Нормативно-правові акти, що регулюють діяльність суб'єктів господарювання, організацію обліку та аудиту, можна згрупувати у наступні рівні: законодавчий рівень, нормативні акти, методичний рівень, організаційний рівень.

Для удосконалення організації обліку та контролю суб'єкта державного сектору доцільно розробити комплекс заходів, що містять певні процедури переоснащення установи. Зазначені заходи мають забезпечити можливість перекручення інформації, яка формується в системі бухгалтерського обліку та контролю установи.

За умов повної автоматизації процесів збору, обробки, передачі інформації можна прискорити обмін інформації з фіскальними та контролюючими органами, розпорядниками коштів, постачальниками. У державному секторі уніфікація облікових даних, використання сучасних інформаційних систем сприяє інтеграції інформаційних потоків. Загалом, діджиталізація облікових процедур, у тому числі складання різних форм

фінансової, статистичної, податкової та іншої звітності, пов'язана із використанням інформаційних систем.

Для налагодження бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору ТОВ «Комплексні бюджетні системи» розроблено програмне рішення продукт «Облік для бюджетних установ». Програма має наступні сервісні функції:

- налаштування автоматичного резервування копій;
- повнотекстовий пошук інформації щодо довідників та документів;
- обмеження дати редагування документів;
- створення розподілених інформаційних баз для обміну з віддаленими підрозділами.

Функціональні можливості програмного продукту є достатньо широкими.

На відміну від зовнішніх внутрішні аудитори володіють інформацією про діяльність працівників, внутрішнє середовище установи. Використовуючи певні аудиторські процедури внутрішні аудитори можуть виявити в обліку будь-якого об'єкта, у тому числі основних засобів, ділянки неефективного контролю. Але такі завдання є доволі складними, через взаємовідносини у колективі.

Враховуючи те, що одним із завдань внутрішніх аудиторів є оцінка ризиків виникнення помилок, перекручень, фактів шахрайства зазначені працівниками мають володіти певними навичками.

Використання програмного продукту в мережі підвідомчих установ дозволяє істотно заощадити бюджетні кошти і організувати виконання бюджету, ведення бюджетного обліку і складання звітності на єдиних методологічних принципах.

При формуванні облікової політики установи необхідно врахувати усі особливості надходження, складу, оцінки основних засобів та рекомендацій щодо змісту та форми Наказу або Положення про облікову політику суб'єкта державного сектору, що містять Методичні рекомендації № 11. Певні розділи цього Наказу мають містити питання оцінки, визнання, строків використання та

інші методи та способи, що обрала установа серед декількох варіантів, зазначених у національних стандартах. Облікова політика сільських міських рад відрізняється від загального підходу, який застосовують суб'єкти підприємницької діяльності, через вплив значної кількості факторів. Аналітичний облік капітальних інвестицій доцільно вести у розрізі зазначених робіт за кожним окремим об'єктом.

Первісне формування складу основних засобів бюджетних установ здійснює держава за рахунок коштів державного та місцевих бюджетів. Для забезпечення ефективної господарської діяльності установ та якісного надання послуг їх склад постійно поповнюється та оновлюється через придбання, капітальне будівництво, отримання гуманітарної допомоги та безкоштовне отримання.

Безоплатно отримані від юридичних та фізичних осіб ОЗ пов'язані з отриманням доходів від необмінних операцій, що відображається на рахунку 7511 «Доходи від необмінних операцій». Цей субрахунок використовується для обліку доходів від безоплатно отриманих робіт, послуг та активів. У діяльності установи може відбуватися безоплатне надходження основних засобів у натуральній формі. За таких умов складають та подають до ДКСУ Довідку про надходження основних засобів у натуральній формі, де зазначається сума первісної вартості основних засобів.

Введення в експлуатацію основних засобів суб'єкти державного сектору проводять за Наказом керівника установи та рішенням комісії. Міністерство фінансів України розробило рекомендації щодо формування облікової політики суб'єктів державного сектору та зразок Наказу (Положення) про облікову політику.

Уся інформація про зміни в результаті поліпшення техніко-економічних характеристик, таких як потужність, площа, вартість, заноситься в інвентарні картки відповідних основних засобів суб'єкта державного сектору.

Організація та ведення обліку основних засобів Словечанської сільської ради відбувається відповідно до Наказу про облікову політику установи. Усі

витрати, що пов'язані із придбанням основних засобів, їх доставкою, монтажем та інші витрат, що понесено із доведенням ОЗ до стану, призначеним до використання.

Капітальні витрати, які установа сплачує при придбанні об'єкта основних засобів відображаються за КЕКВ 3110 «Придбання обладнання та предметів довгострокового використання». У свою чергу супутні витрати списують на поточні витрати Словечанської сільської ради за КЕКВ 2240 «Оплата наданих послуг (крім комунальних)».

Словечанська сільська рада подає фінансову звітність контролюючим суб'єктам державного сектору. На формах фінансових звітів органи Казначейства роблять відмітку про відповідність даним, що містяться у поданих фінансових звітах, та аналогічним даним, які відображені в обліку органів Казначейства. На кожній сторінці усіх форм фінансової звітності проставляється печатка або штамп та підпис.

Основна інформація про об'єкти основних засобів установи міститься у формі № 1-дс «Баланс». У відповідній статті зазначеної форми фінансової звітності міститься інформація про об'єкти, які відносяться до складу основних засобів та інших необоротних матеріальних активів за НП(С)БОДС 121.

Відповідна стаття балансу містить дані про первісну вартість основних засобів, суму нарахованого зносу таких об'єктів та їх залишкову вартість. Залишкова вартість розраховується вирахуванням із первісної вартості основних засобів суми їх зносу. До підсумку форми звітності включається тільки залишкова вартість об'єктів основних засобів.

Для проведення державного аудиту основних засобів доцільно на етапі планування перевірки скласти план аудиту, який відображає усі етапи аудиту та забезпечує ефективність здійснення такого процесу. Керівник служби внутрішнього аудиту для планування діяльності зазначеного підрозділу визначає обсяг необхідних ресурсів, які необхідні для ефективного здійснення внутрішніх перевірок та заходів з іншої діяльності внутрішніх аудиторів установи.

Ефективне управління службою внутрішнього аудиту має велике значення для надання допомоги керівництву установи, надання рекомендацій щодо підвищення якості системи бухгалтерського обліку та контролю установи, процесу прийняття управлінських рішень.

Реалізація процесів та операцій потребує впровадження ефективного контролю за їх реалізацією. В умовах кризових явищ зростає потреба у запровадженні ефективних форм контролю, зокрема державного фінансового контролю.

У таких умовах актуалізується питання реформування системи державного фінансового контролю відповідно до загальноприйнятих міжнародних норм та стандартів та впровадження прогресивних форм контролю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Методичні рекомендації з бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору: Наказ міністерства фінансів України № 11 від 23.01.2015. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#Text>

2. Височан О.С., Фок Ю.Р. Сучасні тенденції досліджень проблематики обліку, аналізу та аудиту основних засобів суб'єкта державного сектору економіки у роботах вітчизняних науковців. *Інфраструктура ринку*. 2021 № URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/53_2021/29.pdf (дата звернення 22.05.2024)

3. Канєва Т.В., Шевченко С.О. Особливості амортизації необоротних активів установ державного сектору. Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. 2018. Вип. 4(72). С. 99–105

4. Нашкерська М.М. Напрями аналізу основних засобів бюджетних установ. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2017. № 862. С. 192–197.

5. Височан О.С., Фок Ю.Р. Сучасні тенденції досліджень проблематики обліку, аналізу та аудиту основних засобів суб'єктів державного сектору економіки у роботах вітчизняних науковців. *Інфраструктура ринку*. 2021. № 53. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2021/53_2021/29.pdf (дата звернення 20.05.2024)

6. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення 20.05.2024)

7. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів

України 12.10.2010 № 1202. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10#Text>(дата звернення 22.05.2024)

8. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі : Наказ Міністерства фінансів України від 31 грудня 2013 р. №1203 / Міністерство фінансів України. URL: <https://pravo.uteka.ua/doc/Prozatverdzhennya-Planu-rahunkiv-buhgalterskogo-obliku-v-derzhavnomu-sektori>(дата звернення 20.05.2024)

9. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку в державному секторі 17 «Основні засоби». URL:<http://www.minfin.gov.ua>(дата звернення 24.05.2024)

10. Атамас П.Й. Атамас П.Й. Облік у бюджетних установах. [Текст]: [навч. посіб.]. 2009. К.: Центр учбової л-ри. С. 288

11. Джога Р.Т., Сінельник Л.М., Дунаєва М.В. [Джога Р.Т. Облік у бюджетних установах [Текст]: [підручник] / Джога Р.Т., Сінельник Л.М., Дунаєва М.В.; за заг. ред. проф. Р.Т. Джоги. К.: КНЕУ, 2006. 480 с.]

12. Шара Є.Ю. Бухгалтерський облік у бюджетних установах і організаціях [Текст]: навч. посіб. / Є.Ю. Шара, О.М. Андрієнко, Л.І. Жидєєва. Київ: Центр учбової л-ри, 2011. 440 с.

13. Верига Ю.А., Гладких Т.В., Артюх О.В., Кулявець Н.О., Мілька А.І. [Верига Ю.А., Гладких Т.В., Артюх О.В., Кулявець Н.О., Мілька А.І. Облік у бюджетних установах [Текст]: навч.-метод. посіб. 2010. Полтава: РВВ ПУЕТ. 317 с.]

14. Методичні рекомендаціїз бухгалтерського обліку основних засобів суб'єктів державного сектору: Наказ міністерства фінансів України № 11 від 23.01.2015. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#Text>(дата звернення 25.05.2024)

15. Kulbovskiy, I., Saprionova, S., Holub, H., Afanasieva, I., Safronov, O. Development of a model for managing the quality of repair and maintenance of rolling stock in transport infrastructure projects. Transport Means . Proceedings of the International Conference, 2019. PART I. P.201-205. URL:<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?origin=AuthorProfile&authorId=57211488026&zone>(дата звернення 25.05.2024)

16. Литвиненко Е.І. Організація обліку вибуття нефінансових активів бюджетних установ як нового комплексного об'єкта обліку в бюджетних установах. Економіка та держава. 2015. № 10. С. 105–108

17. Нашкерська М.М. Напрями аналізу основних засобів бюджетних установ. Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2017. № 862. С. 192–197

18. Черкашина Т.В. Нефінансові активи: оцінка і класифікація у державному секторі. Причорноморські економічні студії. 2017. Вип. 23. С. 201–206.

19. Комплексні бюджетні системи.
URL:<https://kbs.net.ua/products/accounting-budget-institution/>(дата звернення 22.05.2024)

20. Гамова О.В., Козачок І.А., Марченко О.С. Формування системи обліку та аудиту стану та руху основних засобів на підприємстві. Ефективна економіка. 2018. № 1. URL:www.economy.com.ua, (дата звернення 22.05.2024)

21. Zikhmud P.4 steps to a successful fraud risk assessment: internal auditing is in an excellent position to identify fraud schemes and scenarios and evaluate the controls in place to prevent them. URL: http://findarticles.com/p/articles/mi_m4153/is_1_65/ai_n24377929/.(дата звернення 23.05.2024)

22. Про затвердження Порядку казначейського обслуговування місцевих бюджетів: Наказ міністерства фінансів України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1569-12#Text>(дата звернення 20.05.2024)

23. Про затвердження Порядку обміну електронними документами з контролюючими органами: Наказ Міністерства фінансів України від 6 червня 2017 р. №557 / Міністерство фінансів України. URL:
<https://pravo.uteka.ua/doc/Pro-zatverdzhennya-Poryadku-obminu-elektronnimidokumentami-z-kontrolyuyuchimi-organami>(дата звернення 22.05.2024)

24. Щодо застосування НП(С)БОДС 121 «Основні засоби»: Лист міністерства фінансів України 13.05.2015 № 31-11420-08-25/15808. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v5808201-15#Text> (дата звернення 21.05.2024)

25. Про затвердження Методичних рекомендацій з бухгалтерського обліку для суб'єктів державного сектору: Наказ міністерства фінансів України від 23.01.2015 № 11. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0011201-15#Text> (дата звернення 22.05.2024)

26. Порядок заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.02.2017 № 976. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1547-17#Text> (дата звернення 23.05.2024)

27. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996-XIV. URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення 24.05.2024)

28. Метелиця В.М. Облік основних засобів в державному секторі України. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/oblik-osnovnih-zasobiv-v-derzhavnomu-sektori-ukraini.html> (дата звернення 25.05.2024)

29. Проблеми і перспективи розвитку аудиту в Україні: монографія / За заг. ред. д.е.н. проф. Пушкаря М.С. Тернопіль: «Карт-бланш», 2012, С. 220.

30. Про затвердження Змін до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку в державному секторі 121 «Основні засоби»: Наказ міністерства фінансів України від 03.10.2022 № 312. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1254-22#n16> (дата звернення 22.05.2024)

31. Про затвердження національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку в державному секторі <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1017-10#Text> (дата звернення 24.05.2024)

32. Порядок заповнення форм фінансової звітності: Наказ Міністерства фінансів України від 28.02.2017 № 976. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1547-17#Text>(дата звернення 25.05.2024)

33. Гамова О.В., Козачок І.А., Ракоєд Н.В. Особливості ведення обліку та розробка програми державного аудиту основних засобів в бюджетній установі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 3. С. 42-49. URL:<http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6503&i=5>(дата звернення 22.05.2024)

34. Методологічні вказівки з внутрішнього аудиту в державному секторі України. URL:<https://www.mof.gov.ua/storage/files>(дата звернення 25.05.2024)

35. Овсюк Н.В., Афанас'єва І.І., Звірюк О.Р. Облік і оподаткування операцій з основними засобами в умовах МСФЗ та національного податкового законодавства. *Економічний простір*. №180, 2022, С. 202-207. URL: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/180-33>(дата звернення 23.05.2024)

36. Афанас'єва І.І. Гармонізація національного аудиту у контексті євроінтеграційних процесів. *Збірник наукових праць Державного університету інфраструктури та технологій: Серія «Економіка і управління»*. Вип. 41. К.: ДУІТ, 2018. С.104-114. URL: http://www.irbis-nbu.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbu/cgiiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Znpdetut_eiu_2018_41%281%29_12(дата звернення 20.05.2024)

37. Шендригоренко М., Ротозєєнко Ю. Облік і внутрішній аудит розрахунків з постачальниками та підрядниками. *ЛОГОС*. 2019. №8. С. 26-30. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/2626-7064/article/view/341/350>(дата звернення 22.05.2024)

38. Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо платіжних послуг: Закон України від 12.01.2023 № 2888-IX

39. Афанас'єва І.І. Інформаційна система управлінського обліку в умовах діджиталізації економіки. *Збірник наукових праць Державного університету інфраструктури: Серія «Економіка і управління»*. Вип. 49. К.: ДУІТ, 2021, С. 32-41. DOI: 10.32703/2664-2964-2021-49-32-41 URL: <https://em.duit.edu.ua/index.php/home/article/view/3>.(дата звернення 22.05.2024)
40. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15/ru/ed20131011#Text>(дата звернення 20.05.2024)(дата звернення 21.05.2024)
41. Ловінська Л.Г. Бухгалтерський облік і контроль державного сектору в умовах модернізації управління державними фінансами. 2013. К. : ДННУ «Акад. фін. управління». 320 с. URL:https://afu.kiev.ua/getfile.php?page_id=450&num=3(дата звернення 22.05.2024)
42. Зюман С., Яковлева Т. Методичні підходи проведення внутрішнього аудиту в державному секторі. *Військові науки*. 2021. № 4(86). URL:https://periodica.nadpsu.edu.ua/index.php/military_tech/article/download/862/875(дата звернення 25.05.2024)
43. Гамова О.В., Козачок І.А., Марченко О.С. Формування системи обліку та аудиту стану та руху основних засобів на підприємстві. Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». 2018. № 1. URL:www.economy.com.ua, (дата звернення 21.05.2024)
44. Гамова О.В., Козачок І.А., Ракоєд Н.В. Особливості ведення обліку та розробка програми державного аудиту основних засобів в бюджетній установі. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 3. С. 42-49. URL:<http://www.investplan.com.ua/?op=1&z=6503&i=5>(дата звернення 22.05.2024)
45. Афанас'єва І.І., Розмислов О.М. Сучасні тенденції трансформації управлінського обліку. *Збірник наукових праць Державного університету інфраструктури та технологій: Серія «Економіка і управління»*. Вип. 48. К.: ДУІТ, 2020. С. 77-86. DOI: 10.32703/2664-2964-2020-48. URL:

<https://files.duit.edu.ua/uploads/%D0%A1%D0%B0%D0%B9%D1%82>.(дата звернення 22.05.2024)

46. Єлісеєва О.К., Ярецько А.М. Методи оцінки основних засобів в умовах законодавчих змін: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Економічний форум*. 2017. № 1. С.223-230.

47. Гуцаленко Л.В., Гловюк А.С., Ковальчук І.В. Організація обліку та аудиту основних засобів. *Економіка і суспільство*. 2017. № 8. С. 741-747.

48. Яцко М.В., Яцко Л.Б. Бухгалтерський облік амортизації основних засобів суб'єктів державного сектору в умовах трансформації бюджетних процесів в Україні. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка»*. 2015. Вип. 1(45). Т. 2. С. 140–142.